

BÖLÜM 11

Riskleri ve Krizleri Yönetmek

11.3. / Afet Yönetimi

Muammer ÇALIKUŞU¹

Öğrenim Hedefleri

Okuyucu, bu bölümü okuyarak;

1. Afetlerin eczacılık hizmetlerine etkileri ve afetlerde nasıl eczacılık hizmeti verilebileceği hakkında genel bir bilgi sahibi olacaklar,
2. Afetlerin öncesi, sırası ve sonrasında eczacıların rolleri, afetlerde görev yapan eczacıların sahip olması gereken becerileri tanımlayacaklar,
3. Eczacılar karşılaşılabilecekleri etik sorunları değerlendirebilecektir.

Giriş

Afetler, sağlık sistemlerini ciddi şekilde zorlayıp hastaların ihtiyaçlarını karşılamak için özel beceriler gerektirmektedir. Eczacıların afetlerdeki rolü ve etik sorumlulukları, sağlık sistemlerinin kriz anlarında ve sonrasında topluma yardım etmek için önemli bir işlevi yerine getirdiklerini yansıtmaktadır. Eczacılar, sağlık sisteminin önemli bir parçasıdır ve afetlerde hastalara ilaç ve tıbbi malzemelerin temin edilmesi ve sunulmasında kritik bir rol üstlenirler. Ayrıca ilk müdahale, triyaj, aşılama, ilk yardım ve ilaçların uygulanması gibi afet müdahale faaliyetlerine de katkıda bulunabilirler.

¹ Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği AD., mcalikus@ankara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3249-4936

2005). Bu noktada Eczacılık Fakülteleri kritik bir rol oynayabilir. Geleceğin sağlık profesyonellerini eğiten bu fakültelerin eğitim müfredatlarının erken dönemlerinde toplum sağlığını tehdit eden afet ve acil durumlar dahil mesleğini her koşulda yapabilme yeterliğini pekiştirecek derslerin yer alması, olası bir kriz anında eczacılık öğrencilerinden de destek alınabilmesini sağlayacaktır (Woodard et al., 2010).

Afet müdahale çalışmalarına katılan eczacıların, afet sırasında hızlı ve etkili farmasötik bakım sağlamalarına yardımcı olacak özel becerilere ihtiyaçları vardır. Bu tür müdahaleler sırasında eczacının rolünün tanımlanması, eğitim programlarının sağlanması ve yönetim kılavuzlarının oluşturulması, eczacıların acil müdahale operasyonu sırasında özel görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanımaktadır.

Kaynaklar

- Alkhalili, M., Ma, J., & Grenier, S. (2017). Defining roles for pharmacy personnel in disaster response and emergency preparedness. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 11(4), 496-504. <https://doi.org/10.1017/dmp.2016.172>
- Avcı, O. (2022). *Etik ikilem kavramı ve eczanelerde karşılaşılan etik ikilemlerin analizi kapsamında eczaneler üzerinde yapılan bir çalışma* İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi).
- Babb, J., & Downs, K. (2001). Fighting Back: Pharmacists' Roles in the Federal Response to the September 11 Attacks: Pharmacists were there-in New York City in Arlington, Va. in rural Pennsylvania providing care leadership. *Journal of the American Pharmaceutical Association (1996)*, 41(6), 834-837. [https://doi.org/10.1016/S1086-5802\(16\)31331-6](https://doi.org/10.1016/S1086-5802(16)31331-6)
- Buckingham, M. (2005). *The one thing you need to know:... About great managing, great leading, and sustained individual success*. Simon and Schuster.
- Chan, E. Y. Y. (2017). *Public health humanitarian responses to natural disasters*. Taylor & Francis.
- Crane, J. S., McCluskey, J. D., Johnson, G. T., & Harbison, R. D. (2010). Assessment of community healthcare providers ability and willingness to respond to emergencies resulting from bioterrorist attacks. *Journal of Emergencies, Trauma and Shock*, 3(1), 13. <https://doi.org/10.4103/0974-2700.55808>
- D'Andrea, A., Grifoni, P., & Ferri, F. (2023). FADM: A feasible approach to disaster management. *Development Policy Review*, 41(2), e12633. <https://doi.org/10.1111/dpr.12633>
- DeSimone, C. L. (2009). Response of public health workers to various emergencies. *AAOHN Journal*, 57(1), 17-23. <https://doi.org/10.1177/216507990905700106>
- Durante, A., Melchreit, R., Sullivan, K., & Degutis, L. (2010). Connecticut Competency-Based Point of Dispensing Worker Training Needs Assessment. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 4(4), 306-311. <https://doi.org/10.1001/dmp.2010.35>
- International Pharmaceutical Federation (2006). *FIP Statement of Professional Standards. The Role of The Pharmacist in Crisis Management: Including Manmade and Natural Disasters and Pandemics*. <https://www.fip.org/file/1472>
- International Pharmaceutical Federation (2017). *Role of the pharmacist in disaster management*. <https://www.fip.org/file/1593>

- Hogue, M. D., Hogue, H. B., Lander, R. D., Avent, K., & Fleenor, M. (2009). The nontraditional role of pharmacists after hurricane Katrina: process description and lessons learned. *Public Health Reports*, 124(2), 217-223. <https://doi.org/10.1177/003335490912400209>
- Işık, Ö., Aydınlioğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., & Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 82-123. <https://doi.org/10.5222/otd.supp2.2012.082>
- Jhung, M. A., Shehab, N., Rohr-Allegrini, C., Pollock, D. A., Sanchez, R., Guerra, F., & Jernigan, D. B. (2007). Chronic disease and disasters: medication demands of Hurricane Katrina evacuees. *American Journal of Preventive Medicine*, 33(3), 207-210. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2007.04.030>
- Knapp, K. K., Paavola, F. G., Maine, L. L., Sorofman, B., & Politzer, R. M. (1999). Availability of primary care providers and pharmacists in the United States. *Journal of the American Pharmaceutical Association* (1996), 39(2), 127-135. [https://doi.org/10.1016/S1086-5802\(16\)30486-7](https://doi.org/10.1016/S1086-5802(16)30486-7)
- Morton, M. J., & Lurie, N. (2013). Community Resilience and Public Health Practice. *American Journal of Public Health*, 103(7), 1158-1160. <https://doi.org/10.2105/ajph.2013.301354>
- Pincock, L. L., Montello, M. J., Tarosky, M. J., Pierce, W. F., & Edwards, C. W. (2011). Pharmacist readiness roles for emergency preparedness. *American journal of health-system pharmacy*, 68(7), 620-623. <https://doi.org/10.2146/ajhp090659>
- Plough, A., Fielding, J. E., Chandra, A., Williams, M., Eisenman, D., Wells, K. B., Law, G. Y., Fogleman, S., & Magaña, A. (2013). Building Community Disaster Resilience: Perspectives From a Large Urban County Department of Public Health. *American Journal of Public Health*, 103(7), 1190-1197. <https://doi.org/10.2105/ajph.2013.301268>
- Qureshi, K., Gershon, R. R., Sherman, M. F., Straub, T., Gebbie, E., McCollum, M., Erwin, M. J., & Morse, S. S. (2005). Health care workers' ability and willingness to report to duty during catastrophic disasters. *Journal of urban health*, 82, 378-388. <https://doi.org/10.1093/jurban/jti086>
- Seib, K., Gleason, C., Richards, J. L., Chamberlain, A., Andrews, T., Watson, L., Whitney, E., Hinman, A. R., & Omer, S. B. (2013). Partners in immunization: 2010 survey examining differences among H1N1 vaccine providers in Washington state. *Public Health Reports*, 128(3), 198-211. <https://doi.org/10.1177/003335491312800310>
- Velazquez, L., Dallas, S., Rose, L., Evans, K. S., Saville, R., Wang, J., Bradley, S. K., & Bona, J. D. (2006). A PHS pharmacist team's response to Hurricane Katrina. *American journal of health-system pharmacy*, 63(14), 1332-1335. <https://doi.org/10.2146/ajhp060020>
- Vhiriri, E. P., Msimang, A., Laubscher, R. K., Irwin, Y., Chiwanza, F., & Tandlich, R. (2021). Natural Disasters and the Role of Pharmacists: A Focus on Policy and Protocols in South Africa. *Cyclones in Southern Africa: Volume 2: Foundational and Fundamental Topics*, 153-167. https://doi.org/10.1007/978-3-030-74262-1_10
- Vottero, L. D. (1995). The code of ethics for pharmacists. In (Vol. 52, pp. 2096-2096): Oxford University Press.
- Woodard, L. J., Bray, B. S., Williams, D., & Terriff, C. M. (2010). Call to action: integrating student pharmacists, faculty, and pharmacy practitioners into emergency preparedness and response. *Journal of the American Pharmacists Association*, 50(2), 158-164. <https://doi.org/10.1331/JAPHA.2010.09187>